

การตีความและเทคนิคการบรรเลงบทเพลง วันเดอเรอร์แฟนตาซี ของชูเบิร์ต INTERPRETATION AND PERFORMANCE TECHNIQUE ON SCHUBERT'S WANDERER FANTASY

ภัทรภณ วงษ์สรรพ* PATTARAPHON WONGSUN*
ปานใจ จุฬารัตน์** PANJAI CHULAPAN**

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิจัยนำเสนอแนวทางการตีความและเทคนิคการบรรเลงบทเพลงสำหรับเปียโน วันเดอเรอร์แฟนตาซี (*Wanderer Fantasy*) ประพันธ์โดยฟรานซ์ ชูเบิร์ต (ค.ศ.1797-1828) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ตีความบทเพลง และจัดการปัญหาเกี่ยวกับการฝึกซ้อมเทคนิคเพื่อการบรรเลงที่ถูกต้อง ผลการวิจัยพบว่าบทเพลงนี้มีคุณค่าและท้าทายความสามารถของนักเปียโนเนื่องจากมีเทคนิคขั้นสูงที่ผู้บรรเลงต้องฝึกฝนให้แม่นยำ เช่น การบรรเลงบันไดเสียง อาร์เปจและชิ้นคู่ รวมถึงอัตราความเร็วต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากเทคนิคแล้ว มีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องตีความให้ถูกต้องตามบริบทเนื่องจากการนำบทกวีที่น่าสนใจมาประกอบ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทประพันธ์และตีความพร้อมกับฝึกซ้อมเทคนิคการบรรเลงที่ถูกต้องเพื่อสื่อสารบทเพลงได้มีประสิทธิภาพตามที่ผู้ประพันธ์เพลงกำหนดไว้

คำสำคัญ : การบรรเลงเปียโน/ ฟรานซ์ ชูเบิร์ต/ วันเดอเรอร์แฟนตาซี

*นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, golf1261612@gmail.com.

*M.F.A. Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, golf1261612@gmail.com.

**รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, panjai.c@chula.ac.th.

**Associate Professor Dr., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, panjai.c@chula.ac.th.

Receive 21/3/66, Revise 25/4/66, Accept 25/5/66

Abstract

This research article presents guidelines for interpretation and performance technique on *Wanderer Fantasy* for piano by Franz Schubert (1797-1828), aiming to interpret and analyze the composition for rectification of the performance and manage technical problems during practice sessions. The composition is valuable and challenging for the pianists on account of advanced playing techniques including scales, arpeggios, intervals, and passages in different tempi. Moreover, emotion and feeling need to be properly considered since an interesting poem had been involved. Therefore, the researcher has studied and practiced the composition thoroughly to convey the whole performance with perfection.

Keywords: Piano Performance/ Franz Schubert/ *Wanderer Fantasy*

บทนำ

บทเพลงสำหรับเดี่ยวเปียโน *Wanderer Fantasy* ที่ซูเบิร์ตประพันธ์ขึ้นถือว่าเป็นบทเพลงประเภทแฟนตาซี (Fantasy) ที่มีความสำคัญต่อนักเปียโนและด้านวรรณกรรมเพลงเปียโนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นบทเพลงที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนและแตกต่างจากบทเพลงอื่น อีกทั้งยังมีเทคนิคการบรรเลงขั้นสูงหลายประการ รวมทั้งการบรรเลงที่ต่อเนื่องประมาณ 25 นาทีโดยไม่หยุดพัก

บทเพลงประเภทแฟนตาซีได้รับนิยามอย่างมากในยุคโรแมนติกซึ่งผู้ประพันธ์เพลงมักปล่อยให้รูปแบบของบทเพลงดำเนินไปอย่างอิสระตามจินตนาการของตนเอง ไม่ยึดติดกับโครงสร้างในรูปแบบเดิม ๆ รวมถึงมีการใช้เทคนิคขั้นสูงมากกว่าบทเพลงประเภทอื่น *Wanderer Fantasy* จึงกลายเป็นบทเพลงที่มีสีสันที่หลากหลาย มีความท้าทายสำหรับผู้บรรเลงในการตีความและถ่ายทอดบทเพลงให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์เพลง ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์บทเพลง *Wanderer Fantasy* รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ฝึกซ้อมและแสดงบทเพลงนี้ร่วมกับบทเพลงอีกจำนวนหนึ่งในการแสดงเดี่ยวเปียโนซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2565 ณ Tongsuang's Concert Salon and Gallery ใช้เวลาในการแสดงทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง 12 นาที

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวประวัติของซูเบิร์ต
2. เพื่อวิเคราะห์และตีความบทเพลง *Wanderer Fantasy*
3. เพื่อบรรเลงบทเพลงได้ไพเราะและใช้เทคนิคได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อแสดงผลงานการแสดงเดี่ยวเปียโนต่อหน้าสาธารณชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ค้นคว้าชีวประวัติของผู้ประพันธ์เพลงและวรรณกรรมที่สอดคล้อง
2. รวบรวมข้อมูลพร้อมวิเคราะห์บทประพันธ์ที่ใช้ในงานวิจัย
3. วางแผนในการฝึกซ้อมและแก้ไขปัญหาก่อนการแสดง
4. แสดงผลงาน
5. สรุปผลและนำเสนอสรุปเล่มวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปผลที่เกี่ยวกับบทเพลง *Wanderer Fantasy* ในด้านของชีวประวัติผู้ประพันธ์เพลง ประวัติบทเพลง การวิเคราะห์ตีความและเทคนิคการบรรเลงได้ดังต่อไปนี้

1. ชีวประวัติและแนวการประพันธ์เพลงของฟรานซ์ ซูเบิร์ต

ฟรานซ์ ซูเบิร์ต (Franz Schubert, ค.ศ.1797-1828) เกิดในเขตชานเมืองเวียนนา เริ่มเรียนดนตรีโดยเรียนไวโอลินกับบิดาและเรียนคีย์บอร์ดกับพี่ชาย จากนั้นระหว่างปี ค.ศ.1808-1813 ซูเบิร์ตได้เข้าเป็นนักร้องวงประสานเสียงประจำราชสำนักที่กรุงเวียนนา และได้เข้ารับการศึกษาศึกษาที่โรงเรียนฝึกหัดนักร้องเพื่อราชสำนัก ต่อมาในปี ค.ศ.1815 เมื่อเขาอายุได้ 18 ปี ได้ประพันธ์เพลงร้องออกมาจำนวนมาก เรียกได้ว่าเป็นปีที่ผลิตเพลงร้องออกมามากที่สุดถึง 145

เพลงจากเพลงร้องที่เขาประพันธ์ไว้ทั้งหมด 600 บท

ในปี ค.ศ.1821 ชีวิตซูเบิร์ตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีคนจำนวนมากจ้างให้เขาประพันธ์เพลงเต้นรำเพื่อใช้สังสรรค์ ทำให้เพลงของเขาถูกบรรเลงอยู่บ่อยครั้งทั่วเมือง จนกระทั่งในปี ค.ศ.1822 ถึงแม้ว่าซูเบิร์ตจะมีช่วงเวลาที่กำลังลำบากพร้อมกับเผชิญโรคร้ายรุมเร้า เขาก็ยังสามารถประพันธ์ผลงานชิ้นเอกออกมาหลายชิ้น รวมทั้ง *Wanderer Fantasy* สำหรับเดี่ยวเปียโน และชุดเพลงร้อง *Die Schöne Müllerin* เป็นต้น

ในปี ค.ศ.1827 ซึ่งเป็นช่วงบั้นปลายชีวิตของซูเบิร์ต เขาก็ยังผลิตผลงานทางดนตรีที่น่าประทับใจออกมาอย่างต่อเนื่อง ได้รับความนิยมในเวียนนาเพิ่มมากขึ้น ทำให้เขาได้รับข้อเสนอจากสำนักพิมพ์หลายแห่ง ผลงานที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ส่วนใหญ่เป็นผลงานประเภทแชมเบอร์ (Chamber music) และเปียโน ต่อมาซูเบิร์ตได้รับแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลงจากผู้ประพันธ์เพลงชื่อดังอย่างลุดวิก ฟาน เบโทเฟน (Ludwig van Beethoven, ค.ศ.1770-1827) ทำให้ซูเบิร์ตสร้างผลงานที่คล้ายคลึงกับผลงานของเบโทเฟน เช่น *String Quartet in G major*, *Winterreise*, *Piano Sonata in C minor*, *Impromptus* และ *Moments Musicaux* ในปี ค.ศ.1828 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของชีวิต ซูเบิร์ตผลิตบทเพลงที่ยิ่งใหญ่หลายบท เช่น *Fantasy in F minor* สำหรับเปียโนสี่มือ และเปียโน-โซนาตา 3 บทสุดท้าย นอกจากนี้ยังได้ประพันธ์ *String Quintet in C major* ซึ่งนักประวัติศาสตร์ดนตรีถือว่าเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของยุคคลาสสิกอีกด้วย

แนวการประพันธ์เพลงของซูเบิร์ตส่วนใหญ่มีแนวคิดตามอุปนิสัยของเขาที่เรียบง่ายและชอบสังสรรค์ เขามักประพันธ์ผลงานประเภทคอรอล (Choral) และวงเครื่องสายขนาดเล็กเพื่อไว้สังสรรค์ในหมู่เพื่อนฝูง ทำนองที่เขาคิดขึ้นนั้นมีความไพเราะและติดหู สังคีตลักษณ์และเสียงประสานก็ไม่ซับซ้อนจนเกินไป อีกทั้งยังมีการนำบทกวีที่มีชื่อเสียงหรือนิทานที่คุ้นหูของคนชั้นกลางมาประกอบการประพันธ์ด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้บทเพลงของเขาเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

2. บทเพลง *Wanderer Fantasy*

ซูเบิร์ตได้ประพันธ์ *Wanderer Fantasy* ขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1822 โดยตัวเอกของบทประพันธ์นี้คือคนพเนจรซึ่งถูกประณามให้สูญหายตลอดกาลจากเมืองที่เขาอยู่ ทำให้เขาต้องออกหนีออกจากบ้านเกิดและเร่ร่อนไปในดินแดนต่าง ๆ ที่มีทัศนียภาพอันสวยงาม ซึ่งเป็นเรื่องราวในบทกวีที่ปรากฏในเพลงร้อง *Der Wanderer* ของซูเบิร์ต โดยมีแนวทางการแต่งเพลงที่ผสมผสาน ลักษณะของบทเพลงมาจากแนวคิดที่ต่างกัน 3 แนวคิด คือ แฟนตาซี บทกวี และโซนาตา แสดงให้เห็นการผสมผสานของรูปแบบการแต่งเพลงที่ไม่ใช่โครงสร้างแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ *Wanderer Fantasy* ถือเป็นผลงานชิ้นแรก ๆ ที่อยู่ในรูปแบบบรรเลงต่อเนื่อง (Cyclical form) ประกอบด้วยตอนเพลงทั้งหมด 4 ตอนที่บรรเลงต่อกันโดยไม่หยุดพัก และทำนองหลักจากช่วงที่สามของเพลงร้อง *Der Wanderer* ยังถูกนำมาใช้เป็นทำนองหลักในตอนที่สองของ *Wanderer Fantasy* นี้อีกด้วยเพื่อทำให้เกิดความต่อเนื่องของเนื้อหามากยิ่งขึ้น¹

นอกจากคุณค่าในตัวบทเพลงเองแล้ว *Wanderer Fantasy* ยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ประพันธ์อย่างฟรานซ์ ลิสต์ (Franz Liszt, ค.ศ. 1811-1886) ได้นำ *Wanderer Fantasy* มาเรียบเรียงเป็นรูปแบบเปียโนประชันกับวงออร์เคสตรา (Solo concerto) มีชื่อเพลงว่า *Schubert-Liszt Wanderer Fantasie for Piano & Orchestra* แสดงให้เห็นว่าเพลง *Wanderer Fantasy* นั้นมีความสำคัญต่อกระแสนิยมในยุคนั้นอย่างแท้จริง²

3. ลักษณะบทประพันธ์และบทวิเคราะห์

Wanderer Fantasy แสดงการเดินทางของชายพเนจรผ่านรูปแบบของเสียงประสาน เช่น การออกเดิน

1. Maurice J Brown, "Schubert's 'Wanderer' Fantasy," *The Musical Times* 92, No.1306 (December 1951): 540-542.

2. Chung Hwa Hur, "Schubert's 'Wanderer' Fantasie: A Creative Springboard to Liszt's Sonata in B minor" (DMA diss., ProQuest Dissertations & Theses, 1997).

ทาง ระยะทาง และการกลับมาของ “บ้าน (กุญแจ)” ซึ่งอาจกำหนดโครงสร้างที่ขยายออกจากกุญแจเสียงหลักหรือ โทนิค (Tonic) ไปในรูปแบบต่าง ๆ และกลับมาที่กุญแจเสียงหลักอีกครั้งในตอนจบ บทเพลงนี้ได้นิยามกุญแจเสียง C major ว่าหมายถึง “บ้าน” E-flat major และ C-sharp minor (Adagio) ว่าหมายถึง “การออกเดินทาง” จากนั้น A-flat major (Scherzo) แสดงถึงระยะทางที่ไกลที่สุด และกลับมาที่ Finale คือการกลับมาของกุญแจเสียงหลัก หมายความว่ากำลังเดินทางกลับบ้านนั่นเอง³

ท่อน	Allegro	Adagio	Scherzo/Trio	Finale
ห้อง	1-188	189-244	245-597	598-720
กุญแจเสียง	C major (ทำนองหลักที่ 1) E major (ทำนองหลักที่ 2) E-flat major (ทำนองหลักที่ 3)	C-sharp minor E major	A-flat major C-flat major (ทำนองหลักที่ 2)	C major

ตัวอย่างที่ 1 การใช้กุญแจเสียงในแต่ละตอน
ที่มา : ผู้วิจัย

ช่วงต้นอยู่ในกุญแจเสียง C major ตอนแรกมีโครงสร้างที่ซับซ้อน ได้ยินทำนองหลัก (Motive) ค่อนข้างชัดเจน ลักษณะของทำนองหลักนี้เรียกว่า ทำนองแดคทิล⁴ (Dactyl motive) ซึ่งมาจากภาษากรีกหรือละติน หมายถึงทำนองหลักที่ประกอบด้วยโน้ตพยางค์ยาวตามด้วยโน้ตสั้นสองพยางค์ เช่นเดียวกับทำนองหลักที่เริ่มต้นด้วยโน้ตตัวดำและเข็บบีตหนึ่งชั้น 2 ตัว ซึ่งพบลักษณะเช่นนี้บ่อยครั้งตลอดทั้งเพลง ตอนแรกอยู่ในสัจคีตลักษณ์โซนาตา เริ่มต้นด้วยตอนนำเสนอ (Exposition) ในห้องที่ 1-46 ทำนองหลักที่ 1 จะมีลักษณะเป็นคอร์ดที่แข็งแรงตามท้ายด้วยอาร์เปจโจ มีลักษณะของเสียงที่ยิ่งใหญ่และแข็งแรง (Grandioso) ต่อมาห้อง 47 มีลักษณะของจังหวะที่คล้ายคลึงกัน แต่การนำเสนอบทบาทของทำนองแตกต่างกัน ทำนองที่สองมีลักษณะเหมือนเพลงร้องที่มีทำนองไพเราะ (Lyrical) อยู่ในกุญแจเสียง E major มีจังหวะเหมือนกับทำนองที่ 1 เพียงแต่การนำเสนอของกุญแจเสียงแตกต่างกันทำให้โทนเสียงแตกต่างกันออกไป ในส่วนนี้ทำนองจะมีความเบาบางกว่าทำนองที่ 1 เนื่องจากการลดเสียงประสานลงพร้อมกับการเล่นระดับเสียงในระดับเบามากทำให้มีลักษณะองค์รวมแตกต่างกับทำนองที่ 1 อย่างชัดเจน

3. Brown, Maurice J, “Schubert’s ‘Wanderer’ Fantasy,” *The Musical Times* 92, No.1306 (December 1951): 540-542.

4. Hye-Won Jennifer Cho, *University of California* (Los Angeles: ProQuest Dissertations Publishing, 2010).

Allegro con fuoco ma non troppo.

ตัวอย่างที่ 2 ทำนองหลักที่ 1 ห้องที่ 1-3
ที่มา : ผู้วิจัย

ตัวอย่างที่ 3 ห้องที่ 47 ทำนองหลักที่สอง โน้ต G-sharp ในลักษณะขึ้นคู่แปด
ที่มา : ผู้วิจัย

ต่อมาทำนองหลักที่ 3 ปรากฏในกุญแจเสียง E-flat major ในห้องที่ 112 พร้อมกับมือซ้ายมีลักษณะเป็นการบรรเลงประกอบ (accompaniment) ส่วนนี้สังเกตได้ว่าเครื่องหมายเน้นเสียง (Accent) เกิดขึ้นที่จังหวะที่ 2 แตกต่างจากทำนองที่ 1 และ 2 ซึ่งเน้นจังหวะที่ 1 และ 3 ทำให้ความรู้สึกของจังหวะในช่วงนี้มีรูปแบบที่แตกต่างออกไป

ตัวอย่างที่ 4 ทำนองหลักที่สามในกุญแจซอล
ที่มา : ผู้วิจัย

ต่อมาในช่วงที่สอง (Adagio) มีลักษณะเป็นทำนองหลักและการแปรทำนอง (Theme and variations) โดยได้ทำนองจากบทกวีเพลงร้อง Der Wanderer (ตัวอย่างที่ 5) และนำมาแปรทำนองและจังหวะให้อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ มีทั้งหมด 5 วารีโอซัน เริ่มต้นในกุญแจเสียง C- Sharp minor เข้าวารีโอซันที่ 1 ในบันไดเสียง E major อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนโมดไมเนอร์เป็นเมเจอร์บ่อยครั้ง เช่น C-sharp minor เป็น C-sharp major ซึ่งการเปลี่ยนโมดเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนกุญแจเสียงแต่กลับให้ความรู้สึกที่เปลี่ยนสีกันไปเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่พบบ่อยครั้งในเพลงของชูเบิร์ต อีกทั้งยังมี Coda ก่อนเข้าสู่ท่อนถัดไป ซึ่งทำนองหลักของช่วง Coda ยังถูกนำมาใช้เป็นทำนองหลักในท่อน Presto อีกด้วย

22 **etwas geschwinder.**

wo? im - mer wo? Die Son - ne dünkt mich hier so kalt, die Blü - the welk, das

ทำนอง Der Wanderer ถูกนำมานำเสนอใน *Wanderer Fantasy* ด้านล่าง

233

234

F.S. 108

ตัวอย่างที่ 5 การนำทำนอง *Der Wanderer* ในห้องที่ 23 มาใช้ใน *Wanderer Fantasy* ในช่วงที่ 2
ที่มา : ผู้วิจัย

การเคลื่อนไหวตามมาโดยไม่หยุดพักในช่วงที่สาม (Scherzo) มีลักษณะคล้ายกับท่อน Allegro ที่นำมาพัฒนาใหม่ โดยแต่ละช่วงให้ความรู้สึกเหมือนอยู่ในงานเต้นรำ เริ่มต้นในกุญแจเสียง A-flat major จนถึงห้อง 58 และไปค้างที่เคเดนซ์เปิด (Half cadence) ในคอร์ด E-flat major และเข้าทำนองหลักที่สองในกุญแจเสียง C-flat major เราจะสังเกตในโน้ตเบสตั้งแต่ห้องที่ 73 เป็นต้นไปในมือซ้ายซึ่งเล่นโน้ต C-flat major ในลักษณะคู่แปด

ตัวอย่างที่ 6 ทำนองช่วงที่สามในกุญแจเสียง A-flat major
ที่มา : ผู้วิจัย

ท่อนสุดท้ายมีลักษณะเป็นฟิวก์ (Fugue) เริ่มด้วยจังหวะ Allegro ซึ่งนำเอาส่วนผสมต่าง ๆ ตั้งแต่ท่อนที่ 1-3 มานำเสนอให้มีความสำคัญของทุก ๆ แนวเสียง มีเทคนิคการบรรเลงที่ทำทลายและยาก รวมถึงอารมณ์ของบทเพลง ที่ต้องทำให้ผู้ฟังรู้สึกได้ถึงบทสรุปอันยอดเยี่ยมการนำเสนอสีสันและความยิ่งใหญ่ของทุกแนวเสียง ซึ่งถือเป็นหนึ่งใน เทคนิคการประพันธ์เพลงที่ยอดเยี่ยมของซูเบิร์ต

ตัวอย่างที่ 7 การนำเสนอทำนองที่หนึ่งในลักษณะฟิวก์
ที่มา : ผู้วิจัย

การใช้เสียงประสานของบทประพันธ์นี้จะมีลักษณะความสัมพันธ์เป็นคู่สาม หรือเครือญาติเมเจอร์และไมเนอร์ (Relative key) ซึ่งทำให้เห็นถึงมุมมองของซูเบิร์ตที่มีการวางแผนในการเลือกใช้เสียงประสานที่น่าสนใจ ค่อนข้างมี แบบแผนเรียบง่ายแต่ก็ประณีต

4. เทคนิคการบรรเลงและแนวทางการฝึกซ้อม

เทคนิคการบรรเลงและแนวทางการฝึกซ้อมเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ผู้บรรเลงต้องฝึกฝนให้ชำนาญก่อนการ แสดงจริงเพื่อบรรเลงบทเพลงให้ถูกต้องตามที่ผู้ประพันธ์เพลงกำหนด ผู้วิจัยได้นำเทคนิคที่สำคัญในการบรรเลงและ แนวทางการฝึกซ้อมมานำเสนอเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

4.1 คอร์ดแตกในมือซ้ายในลักษณะเร็วและเบา

เทคนิคนี้เป็นเทคนิคที่ยากต่อการควบคุมเสียง เนื่องจากต้องบรรเลงโน้ตในมือซ้ายเช็ตลีขึ้นในลักษณะเร็วและเบา รวมถึงต้องนำเสนอโน้ตที่แตกต่างกันในมือซ้ายซึ่งมีทำนองซ้อนอยู่ ยากต่อการบรรเลงให้แม่นยำ (ตัวอย่างที่ 8) สำหรับแนวทางการฝึกซ้อมมีดังนี้ 1. ซ้อมเทคนิคคอร์ดแตกในมือซ้ายโดยการเน้นโน้ตตัวสำคัญ 2. ซ้อมในอัตราจังหวะช้าเพื่อให้มั่นใจมากขึ้น 3. ฝึกซ้อมกับเครื่องจับจังหวะ (Metronome) 4. ฝึกการซ้อมโดยการเล่นสั้น (Staccato) ด้วยวิธีที่เรียกว่า “การเกาศีเปียโน” หมายถึงการที่ผู้ฝึกซ้อมต้องตัวโน้มเข้าหาตัวเองและไม่ยกนิ้วขึ้นจากคีย์ให้สูงมากเกินไป เพราะจะทำให้เสียจังหวะได้เนื่องจากโน้ตเป็นลักษณะเช็ตลีขึ้นแบบไม่หยุดพัก

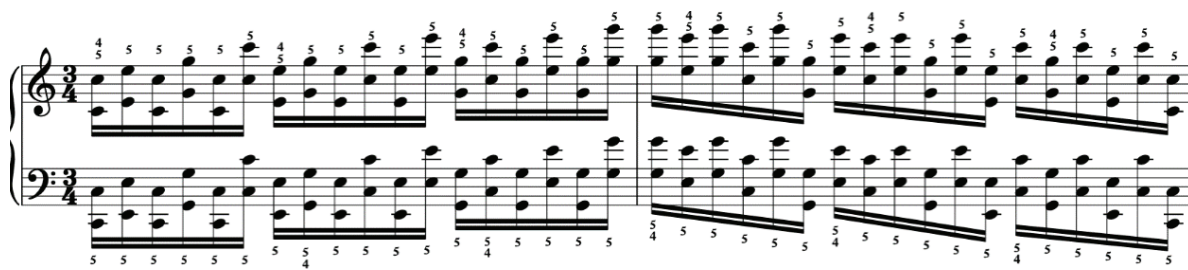
ตัวอย่างที่ 8 เทคนิคคอร์ดแตกในมือซ้ายในลักษณะเร็วเบา
ที่มา : ผู้วิจัย

4.2 เทคนิคช่วงคู่แปดกระโดดสลับมือซ้ายและขวา

เทคนิคนี้มีการเล่นช่วงคู่แปดสลับระหว่างสองมือและมีการแทรกคอร์ดเป็นบางช่วง ความยากคือการบรรเลงให้ต่อเนื่องในอัตราเร็วที่เท่ากันและให้แม่นยำโดยแนวทางการฝึกซ้อมมีดังนี้ 1. ฝึกซ้อมทีละมือเพื่อให้คุ้นเคยการเคลื่อนที่ของมือ 2. ฝึกซ้อมให้โน้ตคู่แปดมีทิศทาง (Direction) ของทำนองให้ไพเราะจะช่วยทำให้เล่นคู่แปดได้มั่นใจมากขึ้น 3. หาแบบฝึกหัดที่มีเทคนิคในลักษณะเดียวกัน เช่น แบบฝึกหัด Book 12 (Octave Studies with Various Fingering and Chord-Studies) จาก Technical Studies for the Pianoforte, S.146 (ตัวอย่างที่ 9) ของลิสต์

ตัวอย่างที่ 9 เทคนิคคู่แปดกระโดดสลับมือซ้ายและขวา
ที่มา : ผู้วิจัย

ตัวอย่างที่ 10 แบบฝึกหัด Octave Studies with Various Fingering and Chord-Studies

ที่มา : ผู้วิจัย

4.3 การบรรเลงทำนองให้ไพเราะ

การบรรเลงทำนองให้ไพเราะเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากซูเปอร์ตีมีพรสวรรค์ในการคิดทำนองที่ไพเราะดังจะเห็นได้จากเพลงร้องที่ประพันธ์ไว้เป็นส่วนใหญ่ ทำนองเพลงนี้ก็มักมีลักษณะเหมือนเพลงร้องเช่นกัน (ตัวอย่างที่ 10) ผู้ฝึกซ้อมต้องนำเสนอทำนองของบทเพลงให้มีสีสันและสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจถึงประโยค (Phrasing) ของบทเพลง แนวทางการฝึกซ้อมมีดังนี้

4.3.1. ฝึกการร้องทำนองพร้อมกับการบรรเลงเพื่อให้เข้าใจประโยค รวมถึงการฝึกเล่นให้เสียงเชื่อมต่อกัน (Legato) เพราะการเล่นทำนองให้เชื่อมต่อกันจะทำให้ทำนองเป็นกลุ่มมากขึ้น ไม่ทำให้ประโยคแยกออกจากกัน

4.3.2 ฝึกซ้อมการนำเสนอทำนองหลักให้ชัดเจน (Voicing) จะทำให้ทำนองโดดเด่นไม่กลมกลืนกับโน้ตที่ไม่ใช่ทำนอง โดยวิธีการฝึกคือซ้อมซ้ำและกดให้ทำนองเชื่อมต่อกัน ส่วนอื่นเล่นเสียงสั้น จะทำให้แยกเสียงต่าง ๆ ได้ดีเนื่องจากใช้การสัมผัส (Touching) ที่แตกต่างกัน

4.3.3 การควบคุมความดังเบา (Dynamic) ถือว่าสำคัญมากในการถ่ายทอดอารมณ์เนื่องจากช่วงเสียง (Range) ในบทเพลงนี้มีระยะกว้างจาก pp-fff เพื่อให้เพลงมีสีสันและแสดงออกทางอารมณ์ได้ชัดเจน ผู้บรรเลงจึงต้องใส่ใจความดังเบาที่กำหนดไว้ รวมทั้งวางแผนให้เกิดสมดุลทางเสียงให้เหมาะสมอีกด้วย

4.3.4 การใช้เพเดิล (Pedaling) สำคัญมากในการเพิ่มสีสัน มีการใช้เพเดิลซ่ายสุดที่เรียกว่า Soft pedal หรือ una corda pedal เพื่อคุมโทนเสียงให้มีความแตกต่างจากปกติและมีการใช้เพเดิลแบบถี่ ๆ (Fluttering Pedal) เพื่อไม่ให้มีเสียงกังวานหรือเบลอนมากเกินไป

4.3.5 การเล่นเสียงสั้นเสียงยาว (Articulation) จะทำให้ทำนองของเพลงมีความโดดเด่นมากขึ้น เช่น ทำนองในบางช่วงอาจต้องการให้ทำนองมีความสนุกสนาน ผู้บรรเลงอาจต้องใช้การกดเสียงสั้น (staccato) เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความสนุกสนานของทำนอง

ตัวอย่างที่ 11 ทำนองที่มีลักษณะเหมือนกับเพลงร้อง

ที่มา : ผู้วิจัย

4.4 การใช้เพดิลและการเล่นเสียงสั้นเสียงยาวของชูเบิร์ต

เมื่อเล่นเพลงของชูเบิร์ตบนเปียโนสมัยใหม่ เสียงสั้นเสียงยาวที่แม่นยำและการใช้เพดิลเป็นสิ่งที่สำคัญและท้าทายมากที่สุด เพราะเพลงของชูเบิร์ตแสดงเสียงที่เป็นธรรมชาติตามกลไกของเปียโน จึงทำให้ชูเบิร์ตอธิบายเกี่ยวกับการใช้เพดิลในเพลงนี้ไว้น้อยมาก เนื่องจากเพดิลในสมัยก่อนนั้นยังไม่เสถียรนัก แต่สมัยนี้เป็นยุคที่เพดิลมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้การตัดสินใจใช้เพดิลจึงเป็นการตัดสินใจของผู้บรรเลงเองว่าจะใช้เพดิลอย่างไร ประเด็นดังกล่าวอยู่ที่รายละเอียดของเสียงสั้นและเสียงยาว รวมถึงตัวหยุดในแต่ละช่วงที่ชูเบิร์ตได้เขียนไว้จะหายไปถ้าไม่เปลี่ยนเพดิลในแต่ละห้อง ในทางกลับกันถ้าผู้แสดงเลือกบรรเลงทำนองโดยไม่ใช้เพดิล ผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาซึ่งเสียงที่ค่อนข้างแห้งแล้งขาดสีสันไป ผู้วิจัยจึงแนะนำว่าการใช้เพดิลไม่ได้หมายถึงการใช้ที่มากเกินไปจนลบล้างการเล่นเสียงสั้นเสียงยาวหรือการใช้น้อยไปจนเพลงขาดสีสัน แต่การเลือกใช้นั้นต้องคำนึงถึงเสียงประสานที่ต้องการตามความเหมาะสม เพื่อให้บทเพลงมีความกังวานและมีสีสันมากขึ้น ซึ่งจะไม่ทำให้เสียงของเปียโนกระด้างมากเกินไป ตัวอย่างเช่น ห้องที่ 710-715 นักเปียโนส่วนมากเลือกใช้เพดิลทั้งช่วงเพื่อสนับสนุนเสียงประสานของทั้งห้องให้มีความกังวานมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 12 การเลือกใช้เพดิล

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลสรุปการดำเนินการวิจัย

บทเพลงนี้เป็นบทเพลงที่โด่งดัง มีนักเปียโนฝีมือดีจำนวนมากนำบทเพลงนี้มาแสดงอยู่บ่อยครั้งเช่น อัลเฟรด เบรนเดล (Alfred Brendel, เกิด ค.ศ.1931), การ์ริก โอลส์สัน (Garrick Ohlsson, เกิด ค.ศ.1948) และ ซอง จิน โช (Seong Jin Cho, เกิด ค.ศ.1994) นักเปียโนทั้งสามคนมีการตีความที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัยทั้งเรื่องของการเล่นดั่งเบา และการเลือกใช้เพดิลตามความเหมาะสม แต่มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชูเบิร์ตที่มีแนวคิดเหมือนเพลงร้อง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่าความแตกต่างของยุคสมัยไม่ได้ทำให้เอกลักษณ์สูญหายไป จากข้อความข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงชีวประวัติและแนวทางการแต่งเพลงของชูเบิร์ตมากขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์และตีความบทเพลง *Wanderer Fantasy* เพื่อใช้ในการฝึกซ้อมและแสดง อีกทั้งยังสามารถพัฒนาศักยภาพของแนวทางปฏิบัติดนตรีของตนเองให้มีเทคนิคการบรรเลงและการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ต่อไปในอนาคต และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ที่สนใจในเพลงนี้ได้มีความรู้เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์บทเพลงและการศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ของผู้ประพันธ์เพลงจะทำให้ผู้บรรเลงสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกได้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการแก้ไข ปัญหาเมื่อเจอเทคนิคการบรรเลงที่มีความท้าทาย ผู้บรรเลงจะต้องหาวิธีฝึกซ้อมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเทคนิค การประพันธ์เพลง และที่สำคัญผู้บรรเลงควรฝึกซ้อมกับเปียโนในสถานที่จริงเพื่อให้เข้าใจระบบเสียงและบรรยากาศ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นสำหรับการแสดง การศึกษาของผู้วิจัยข้างต้นทำให้ผู้ที่มีความสนใจในหัวข้อวิจัยนี้สามารถนำความรู้และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไปปรับใช้และพัฒนาต่อไปได้

บรรณานุกรม

Brown, Maurice J. "Schubert's 'Wanderer' Fantasy." *The Musical Times* 92, No. 1306 (December 1951): 540-542.

Cho, Hye-Won Jennifer. *University of California*. Los Angeles: ProQuest Dissertations Publishing, 2010.

Chulapan, Panjai. *Piano Literature 1*. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2008.

ปานใจ จุฬาพันธ์. *วรรณกรรมเพลงเปียโน 1*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.

Hur, Chung Hwa. "Schubert's 'Wanderer' Fantasie: A Creative Springboard to Liszt's Sonata in B minor." DMA diss., ProQuest Dissertations & Theses, 1997.

Pancharoen, Natchar. *Music Dictionary*. 3th ed. Bangkok: Kedkarat, 2009.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกศกะรัต, 2552.

Pongsarayuth, Sasi. *Western Music: Baroque and Classical*. 2th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press,

ศศิ พงศ์สรายุทธ. *ดนตรีตะวันตก : ยุคบาโรกและยุคคลาสสิก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

Winterberger, Alexander. *Technical Studies for the Pianoforte XII*. Leipzig: J. Schuberth & Co, 1886.